

‘Voorzien’-werkwoorden in het Engels en het Nederlands

Een contrastieve, corpusgebaseerde analyse¹

Martine Delorge, Bernard De Clerck en Timothy Colleman

Universiteit Gent

Zowel in het Nederlands als in het Engels worden werkwoorden van bezitsoverdracht (‘geven’-werkwoorden) meestal aangetroffen in twee constructietypes: (i) de dubbelobject-constructie die zowel patiens als recipiens als object codeert en (ii) de prepositioneel-datieve constructie die het patiens als object codeert en het recipiens als oblieke constituent. Constructies met enkel het recipiens als object zijn bij de overgrote meerderheid van de Engelse en Nederlandse werkwoorden van bezitsoverdracht geen optie. Er zijn echter een aantal lexicale uitzonderingen (zie Levin 1993, Mukherjee 2001, De Schutter 1974, Colleman 2006, e.a.). In deze paper willen we de aandacht vestigen op een aantal zulke uitzonderingen vanuit een contrastieve invalshoek en vergelijken we de structurele mogelijkheden en de frequentie hiervan in het Engels en het Nederlands. Aansluitend zoeken we ook naar verklaringen voor de verschillen in frequentie.

1. Inleiding: structurele mogelijkheden voor positieve transferwerkwoorden

Trivalente werkwoorden van het type ‘geven’ hebben in het Nederlands en het Engels twee constructiemogelijkheden: (i) de dubbelobject-constructie met

¹ Het onderzoek werd mogelijk gemaakt dankzij het Bijzonder Onderzoeksfonds van de Universiteit Gent. Deze paper kan gesitueerd worden binnen het onderzoek geleverd door het Contragram team m.b.t. het GOA project getiteld “Meaning in between structure and lexicon” (promotoren Prof. Dr. D. Willems, Prof. Dr. A.-M. Simon-Vandenbergen, Prof. Dr. M. Devos).

2 Delorge, M., B. De Clerck & T. Coleman

patiëns en recipiëns als nominaal object (zie (1)) en (ii) de prepositioneel-datieve constructie met recipiëns als obliëke constituent (zie (2)).

- (1) a. Hij gaf haar het geld.
b. He gave her the money.
- (2) a. Hij gaf het geld aan haar.
b. He gave the money to her.

De literatuur wijst echter ook op een derde mogelijkheid waarbij precies de omgekeerde strategie gevolgd wordt: het recipiëns verschijnt als een object en het patiëns wordt weergegeven in de vorm van een obliëke constituent. Deze constructie is bij de overgrote meerderheid van de Engelse en Nederlandse werkwoorden van bezitsoverdracht echter geen optie, zoals blijkt uit de ongrammaticaliteit van de meest prototypische vertegenwoordiger *geven* en *give* in (3).

- (3) a. *Hij gaf haar met het geld.
b. *He gave her with the money.

Er is echter een categorie positieve transferwerkwoorden die deze constructie wel toelaat (zie Levin 1993, Mukherjee 2001, De Schutter 1974, Coleman 2006, e.a.), waartoe *voorzien* en *provide* in (4) behoren.²

- (4) a. Hij voorziet haar van geld.
b. He provides her with money.

² Andere voorbeelden van werkwoorden in deze categorie zijn *present*, *issue*, *supply*, etc. voor het Engels en *begiftigen*, *belonen*, *toerusten*, etc. voor het Nederlands. Voor een volledig overzicht van de werkwoorden verwijzen we naar Delorge & De Clerck (te versch.). We merken hierbij ook op dat er in het Engels nog andere werkwoorden zijn die het patiëns in een *with*-constituent kunnen krijgen. Pinker (1989) en Levin (1993), bijvoorbeeld, verwijzen naar 'locatieve' constructies met werkwoorden zoals *spray*, *load*, *cover*, enz., zoals in (i)-(iii) hieronder:

- (i) Jessica sprayed the wall with paint.
- (ii) Jessica loaded the wagon with boxes.
- (iii) Leslie staffed the store with employees.

We hebben deze werkwoorden echter niet opgenomen in deze studie. Aangezien de 'recipiënten' in deze voorbeelden als (op een of andere manier) 'aangetast' geïnterpreteerd moeten worden (zie Rappaport & Levin 1988 en Gropen *et al.* 1991), b.v. de muur wordt helemaal met verf besproeid, hebben we hen niet als 'gewone' positieve transferwerkwoorden in de strikte zin van het woord beschouwd. Het semantische verschil tussen de twee groepen wordt bovendien ondersteund door het verschil in alternantiepatronen die ze toelaten (zie Levin 1993).

‘Voorzien’-werkwoorden in het Engels en het Nederlands 3

Binnen deze groep van ‘voorzien’-werkwoorden (genoemd naar de meest typische vertegenwoordiger) kan de constructie met het patiens ingeleid door een voorzetsel ofwel als tweede of derde optie, naast (een van) de constructies uit (1) of (2) voorkomen, ofwel als enige optie. Voorbeeld (5) toont aan dat het Engelse werkwoord *provide* zowel de prepositioneel-datieve, de ditransitieve als de constructie met patiens in voorzetselconstituent toelaat. *Equip* in (6), daarentegen, kan enkel verschijnen met een instrumenteel voorzetsel.

- (5) a. This should provide you with the incentive to train harder and achieve even more. [BNC A0W482]
- b. Major composers have continued to provide an abundant source of inspiration to more recent choreographers. [BNC A1255]
- c. The pups are not fed their meal before the party but, instead, the organiser provides every human a small bag of dry dog food. [BNC A17380]
- (6) a. Severo Balason’s academic challenges and experiences have equipped him with the tools he needs to mentor students in his new post as dean of students at North Harris College. <www.wikio.com>
- b. *Severo Balason’s academic challenges and experiences have equipped the tools to him.
- c. *Severo Balason’s academic challenges and experiences have equipped him the tools.

Niet alleen binnen één taal zijn er verschillende mogelijkheden voor verschillende werkwoorden, ook tussen het Engels en het Nederlands kunnen er verschillen vastgesteld worden. Als we, bijvoorbeeld, de constructionele mogelijkheden van *provide* vergelijken met die van zijn Nederlandse equivalent *voorzien* in (7), merken we dat bij het werkwoord *voorzien* de *aan*-constructie en dubbelobject-constructie niet mogelijk zijn.

- (7) a. De Franse bank Paribas voorziet de rest van Europa van aandelen. [NRC Handelsblad]
- b. *De Franse bank Paribas voorziet aandelen aan de rest van Europa.
- c. * De Franse bank Paribas voorziet de rest van Europa aandelen.

In het licht van deze geobserveerde verschillen binnen en over de twee talen heen, werden een aantal typische ‘voorzien’-werkwoorden geselecteerd voor verder onderzoek die we in de volgende paragraaf belichten.

2. Contrastieve casestudy

De selectie van de werkwoorden voor de casestudy is voornamelijk gebaseerd op de literatuur.³ Voor het Nederlands wordt verwezen naar *begiftigen* en *belonen* (zie Coleman 2006, die verwijst naar de *begiftigen*-constructie), waarvoor in het Engels de (bijna) equivalenten *endow* (maar ook het minder archaische *present*) en *reward* gekozen werden.⁴ Daarnaast worden ook de frequenter voorkomende werkwoorden *present*, *provide* en *supply* in het Engels en *voorzien* en *bevoorraden* in het Nederlands vermeld.

We hebben ons bij de analyse gericht op de volgende onderzoeksvragen:

- Hebben deze werkwoorden verschillende structurele mogelijkheden en hoe zijn deze proportioneel gerepresenteerd?
- Zijn er verschillen tussen de werkwoorden onderling wat de frequentie betreft, binnen en tussen de twee talen?
- Kunnen gelijkaardige patronen en voorkeuren onderscheiden worden bij de Engelse en Nederlandse tegenhangers?

2.1. De data

Dit onderzoek is grotendeels gebaseerd op of getoetst aan corpusmateriaal. Voor het Nederlands hebben we het *27 miljoen Woorden Corpus* van het Instituut voor Nederlandse Lexicologie (INL) gebruikt, alsook het *38 miljoen Woorden Corpus* van het INL en het *Condiv-corpus*.⁵ Het *27 miljoen Woorden Corpus* bestaat uit krantentaal (van de Nederlandse krant *NRC Handelsblad*); het *38 miljoen Woorden Corpus* bestaat uit drie componenten: een component met tekstmateriaal van verscheiden aard⁶, een component met krantentaal en een component met juridische teksten. Deze 'subcorpora' zijn ongeveer even groot: ze bevatten elk tussen 12 en 13 miljoen woorden. Het *Condiv-corpus* is

³ Voor het Nederlands baseerden we ons op Coleman (2006), die *begiftigen*, *belonen* en *voorzien* vermeldt en De Schutter (1974) die naar *voorzien* verwijst. In Vandeweghe (2000) vinden we eveneens *voorzien* en *belonen*. Voor het Engels was de voornaamste bron Levin (1993). Naast vermelding in de literatuur werd er ook gekeken naar frequentie en – tot op zekere hoogte – vertaalequivalentie. *Begiftigen* in het Nederlands is een erg infrequent werkwoord. We hebben ons bij de keuze voor dit werkwoord ook laten leiden door de morfologische gelijkenis met *geven*, een van de meest typische en frequente positieve transferwerkwoorden.

⁴ Bij *present* – en ook de andere werkwoorden – willen we niet beweren dat het om het exacte semantische equivalent gaat. Ze behoren echter wel tot hetzelfde semantische veld van positieve transferwerkwoorden.

⁵ Voor meer informatie over de INL-corpora verwijzen we naar Kruyt (1995), Kruyt *et al.* (1995) en Kruyt & Dutilh (1997).

⁶ Deze component bevat voornamelijk tekstmateriaal uit kranten, tv-journaals, non-fictie en verschillende magazines.

‘Voorzien’-werkwoorden in het Engels en het Nederlands 5

opgebouwd uit Nederlandse en Vlaamse kranten- en Internettaal ten belope van ongeveer 47 miljoen woorden. Een overzicht van de exacte samenstelling van het corpus kan gevonden worden in Grondelaers *et al.* (2000). Voor het Engels gebeurde het corpusonderzoek op basis van het *British National Corpus* (BNC). Dit corpus bestaat uit 100 miljoen woorden met 10% gesproken en 90% geschreven data.

Om een representatief beeld te krijgen van de structurele alternatieven en voorkeuren, hebben we ernaar gestreefd minstens 500 attestaties per werkwoord te selecteren die vervolgens grammaticaal geanalyseerd werden.⁷ Uit deze zinnen werden de relevante structuren voor dit onderzoek (zie (1) – (3)) gefilterd.

2.2. Bespreking van de corpusresultaten

2.2.1. Constructionele variatie binnen het Engels

In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de verschillende geattesteerde voorzetsels die ofwel het recipiens ofwel het patiens inleiden.⁸

	prepositioneel recipiens						prepositioneel patiens				NPNP		subtot.	rest	TOT.
	for		to		unto		with		of						
	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%	#	%			
provide	51	44.7	34	29.8	0	0.0	28	24.6	0	0.0	1	0.9	114	386	500
supply	48	15.1	100	31.4	0	0.0	168	52.8	1	0.3	1	0.3	318	704	1022
present	11	7.3	87	58.0	0	0.0	52	34.7	0	0.0	0	0.0	150	350	500
endow	5	1.5	0	0.0	0	0.0	323	98.2	0	0.0	1	0.3	329	118	447
reward	0	0.0	1	0.6	1	0.6	158	98.7	0	0.0	0	0.0	160	340	500

Tabel 1: geattesteerde structuren in het Engels

Op basis van deze tabel kunnen een aantal interessante observaties gemaakt worden. Ten eerste stellen we vast dat het recipiens niet alleen ingeleid kan worden door het voorzetsel *to*, maar ook door *for*, zoals bij *provide* (zie ook Mukherjee 2001), *supply*, *endow* en *present*. Eén archaische attestatie met *unto* werd aangetroffen in combinatie met *reward*. Voorbeelden van deze structuren zijn opgenomen in (8) tot (10).

⁷ Voor *supply* werden 1000 hits geanalyseerd met het oog op een monolinguale studie (zie De Clerck & Delorge, in voorb.). Het aantal attestaties van de andere werkwoorden zal in de toekomst ook verhoogd worden.

⁸ Naast de absolute cijfers wordt telkens ook het percentage van het totaal aantal relevante structuren die de werkwoorden opnemen, gegeven. De categorie ‘NPNP’ verwijst naar de dubbelobjectconstructie, terwijl ‘subtot.’ het aantal relevante structuren aangeeft. De categorie ‘rest’, ten slotte, duidt de andere structuren, niet relevant voor dit onderzoek, aan (vooral monotransitieve constructies, zoals *He supplied the necessary tools*).

- (8) Their local branches provide support and help and social opportunities for widows. [BNC A0Y330]
- (9) Over the last three years, our volunteers have provided much love and care to many hurt and lonely people. [BNC A00170]
- (10) “Lord my God, if I have done this, if there be iniquity in my hands, if I have rewarded evil unto him that was at peace with me” leapt out from Psalm 7. [BNC ADS725]

De mogelijkheden om het patiens aan te duiden, zijn minder uitgebreid. Met uitzondering van één voorbeeld met *of* (voorbeeld (11)) wordt het patiens bij deze werkwoorden altijd ingeleid door *with*, zoals geïllustreerd in (12).

- (11) A small one allows air in to take the place of the liquid and also supplies the jet of water for rinsing the inside of the spray containers. [BNC ACR2453]
- (12) Your sister’s been able to supply us with most of the details we need. [BNC A731018]

Ditransitieve gebruiken zijn vrij schaars en werden slechts één keer vastgesteld bij *provide*, *supply* en *endow*.

De percentages in tabel 1 tonen verder aan dat in gevallen waar er verschillende structurele mogelijkheden zijn, de verhouding van de geattesteerde constructies aanzienlijk verschilt tussen de werkwoorden. In eerste instantie valt op dat *endow* en *reward* zo goed als uitsluitend in het V n₁ with n₂ patroon voorkomen. *Supply*, *provide* en *present* komen voor in *with*-, *to*- en *for*-patronen. Merkwaardig daarbij is dat *provide* en *supply*, die wat betekenis betreft toch vrij dicht bij elkaar aanleunen, een omgekeerd patroon vertonen in het gebruik van *for* en *with*: bij *provide* wordt *for* ongeveer twee keer zo vaak geattesteerd dan *with*, terwijl bij *supply* net het omgekeerde het geval is. *Present* heeft dan weer een duidelijke voorkeur voor *to*.⁹

Samengevat krijgen we in het Engels een vrij diffuus patroon met opmerkelijke verschillen in frequentie en structurele voorkeuren.

⁹ Het verschil tussen *provide* en *supply* wat de verhouding *with* versus *for* betreft, is statistisch significant ($\chi^2 = 46.5$, $df = 1$, $p < .001$). In het geval van *to* is er een statistisch significant verschil tussen *present* enerzijds en *provide* en *supply* anderzijds ($\chi^2 = 34.41$, $df = 1$, $p < .001$).

‘Voorzien’-werkwoorden in het Engels en het Nederlands 7

2.2.2. *Constructionele variatie binnen het Nederlands*

	prepositioneel recipiens	prepositioneel patiens				NPNP	subtot.	rest	TOT.
		van		met					
		#	%	#	%				
voorzien	0	190	99.5	0	0.0	0	190	310	500
bevoorraden	0	1	2.7	36	97.3	0	37	171	208
begiftigen	0	0	0.0	48	100	0	48	1	49
belonen	0	0	0.0	197	100	0	197	303	500

Tabel 2: geattesteerde structuren in het Nederlands

Tabel 2 geeft de verhoudingen van de geattesteerde structuren bij de Nederlandse werkwoorden weer. Deze tabel toont aan dat de meeste Nederlandse werkwoorden het voorzetsel *met* krijgen om het patiens in te leiden, zoals geïllustreerd in (13), bij het werkwoord *voorzien* wordt het patiens altijd door *van* ingeleid, zie (14).

- (13) Israël bevoorraadt de Arabieren van de Gazastrook, in aanvulling op hun eigen waterbevoorrading, met nog eens vier tot vijf kubieke meter uit Israël zelf. [NRC Handelsblad]
- (14) In de wereld van de computer is alles gloednieuw, clean. Dat stoort mij en daarom voorzie ik mijn schilderijen van een soort patina. [NRC]

In tegenstelling tot het Engels, werden er geen voorbeelden gevonden van de dubbelobject-constructie en van de prepositioneel-datieve constructie.¹⁰

2.2.3. *Contrast Engels - Nederlands*

Het gebrek aan structurele diversiteit bij de Nederlandse werkwoorden en bij *endow* en *reward* staat in scherp contrast met de flexibiliteit van de Engelse werkwoorden *supply*, *provide* en *present*. Bij de Nederlandse werkwoorden wordt het recipiens zo goed als nooit door een voorzetsel ingeleid. In het Engels daarentegen laten *supply*, *present* en *provide* niet minder dan drie verschillende voorzetsels toe. Daarenboven kunnen de Engelse werkwoorden – hoewel slechts infrequent – in de dubbelobject-constructie verschijnen, terwijl deze mogelijkheid zich niet voordoet in het Nederlands.

¹⁰ Naast de constructiemogelijkheden in tabel 3, vermeldt het CVVD (Contrastive Verb Valency Dictionary) bij *voorzien* ook de mogelijkheid om het recipiens uit te drukken in een *voor*-constituent, zie <<http://www.contragram.ugent.be/verbs.htm>>. Deze werd hier echter niet onderscheiden omdat *voorzien* hierbij eerder de betekenis ‘zorgen voor, realiseren’ krijgt en niet zozeer ‘verschaffen’, zoals in de andere constructies.

Samengevat tonen de data aan dat de vertegenwoordigers van de ‘voorzien’-werkwoorden in het Nederlands niet alleen minder frequent voorkomen dan hun Engelse tegenhangers, maar dat ze bovendien minder constructionele vrijheid hebben.

Deze resultaten roepen een aantal nieuwe vragen op:

- Waarom zijn er meer structurele mogelijkheden voor *supply*, *present* en *provide* in vergelijking met de andere werkwoorden in het Engels en in vergelijking met het Nederlands?
- Waarom komt eenzelfde lexicaal item in meerdere structuren voor en wat zijn de factoren die de taalgebruiker leiden tot het kiezen van een bepaalde structuur?
- Waarom vertonen twee lexicaal gelijkaardige werkwoorden een andere voorkeur wat het gebruik van structuren betreft?

Om deze vragen te beantwoorden is verder onderzoek aangewezen en daarbij dienen ook mogelijke, diachrone verklaringen in rekening gebracht te worden. Binnen het bestek van deze paper willen we echter al even kort ingaan op de laatste vraag en focussen we daarbij op *provide* en *supply*. De vraag over patroonselectie dringt zich trouwens niet op voor de Nederlandse werkwoorden, aangezien daar slechts sprake is van één constructionele mogelijkheid.

2.3. *Patroonselectie bij provide en supply*

Provide en *supply* hebben andere voorkeuren in het gebruik van *with* en *for*. In deze paragraaf gaan we na wat de motivatie kan zijn voor de keuze van een bepaalde structuur. Er wordt daarbij uitgegaan van Mukherjee (2001) die in een artikel over “principles of pattern selection” een aantal pragmatische principes naar voren brengt en die toepast op data met het Engelse werkwoord *provide*.

In de eerste plaats focust Mukherjee op het verschil tussen constructies met *for* en constructies met *with*. De hogere frequentie van het *for*-patroon bij *provide* heeft volgens Mukherjee te maken met de aard van het recipiens: in het *with*-patroon is dat meestal humaan of kan het humane eigenschappen aangemeten worden. Het *for*-patroon vertoont een dergelijke voorkeur niet met betrekking tot het prepositioneel recipiens en daarom komt het *with*-patroon met zijn specifiekere betekenis ook minder frequent voor.

Daarnaast meent Mukherjee dat de keuze voor het *with*- of het *for*-patroon ook bepaald wordt door twee pragmatische principes: ‘the principle of end-focus’ en ‘the principle of end-weight’. Volgens het eerste principe worden constituenten met een hogere informatiewaarde later in de zin vermeld. Wanneer de focus op

‘Voorzien’-werkwoorden in het Engels en het Nederlands 9

het recipiëns ligt, zal het patroon met *for* verkozen worden; heeft het patiëns een hogere informatiewaarde, dan zal het patroon met *with* geselecteerd worden. Het ‘principle of end-weight’ heeft te maken met de complexiteit van de constituenten: er is een algemene tendens om complexere constituenten na eenvoudigere te plaatsen. Komt het recipiëns in een langere constituent voor, dan neemt *provide* een *for*-constituent; is het patiëns complexer, dan gebruikt de taalgebruiker $V n_1 with n_2$.

Om het verschil in frequentie tussen *for*- en *to*-constituenten te verklaren, verwijst Mukherjee naar de ‘semantische prosodie’ (een letterlijke vertaling van de Engelse term ‘semantic prosody’, waarmee verwezen wordt naar “a consistent aura of meaning with which a form is imbued by its collocates”, Louw 1993 in Mukherjee 2001: 307) van deze patronen. Hij merkt daarbij op dat het *to*-patroon vooral geattesteerd wordt met een patiëns-element dat positief geconnoteerd is. Het patiëns in een *for*-constructie is daarentegen eerder neutraal en daarom komt de constructie ook frequenter voor.

We passen deze observaties toe op onze data om te zien hoe ver hun slagkracht reikt.

2.3.1. *Provide*

	humaan	niet-humaan	totaal
<i>for</i>	37	14	51
<i>to</i>	23	11	34
<i>with</i>	22	6	28

Tabel 3: humaan recipiëns versus niet-humaan recipiëns bij *provide*

Tabel 3 geeft een overzicht van de geattesteerde humane en niet-humane recipiënten in de verschillende structuren. Bij alle patronen is het recipiëns meestal humaan, maar proportioneel is er geen groot verschil tussen het *with*- en *for*-patroon dat een verklaring zou kunnen bieden voor de lagere frequentie van *with*. Ook statistisch gezien kan geen significant verschil aangetoond worden ($\chi^2 = 0.35$, $df = 1$, $p > .05$).

De toepassing van het ‘end-focus’ principe op onze data levert een duidelijker beeld op, zoals blijkt uit tabel 4.

	oud patiëns - nieuw recipiëns	oud recipiëns - nieuw patiëns	zelfde informatiewaarde
<i>for of to</i> ¹¹	56	12	17
<i>with</i>	1	25	2

Tabel 4: end-focus principe bij *provide*

Wanneer er een onderscheid gemaakt kan worden tussen hoge of lage (of nieuwe of oude) informatiewaarde, zien we een duidelijk patroon waarbij oud voor nieuw komt.¹² In voorbeeld (15) is het patiëns nieuw en krijgen we $V n_1$ *with* n_2 , in (16) is het recipiëns nieuw en krijgen we de *for-* of *to-*constructie.¹³

De omgekeerde volgorde – nieuw voor oud – kan ook, dus niet alle constructionele keuzes kunnen op deze manier verklaard worden. In dergelijke gevallen zijn mogelijk (een van de) andere principes aan het werk of heeft een ander principe een meer ingrijpende werking dan dat van ‘end-focus’.

(15) These will all be presented to interested donors in a common summarised format that will provide them with the information they are looking for to make their decisions. [BNC A10212]

(16) He is attempting to provide training for people who want to create businesses that produce quality products from indigenous timber. [BNC A0X204]

Zoals blijkt uit de categorie ‘zelfde informatiewaarde’ in tabel 4 dient ook opgemerkt te worden dat er niet altijd een duidelijk onderscheid te maken valt tussen lage en hoge informatiewaarde. Een voorbeeld hiervan is (17), waarin zowel patiëns als recipiëns als ‘nieuw’ gelabeld kunnen worden.

¹¹ *For* en *to* worden samengenomen omdat ze dezelfde volgorde van patiëns en recipiëns hebben i.t.t. het *with*-patroon, dat een omgekeerde volgorde heeft.

¹² Het onderscheid tussen oud en nieuw is bijvoorbeeld duidelijk bij pronomina en eigennamen: pronomina (zoals in voorbeeld 15) hebben lage informatiewaarde en verwijzen naar reeds vermelde participanten (oud), eigennamen hebben hoge informatiewaarde (nieuw). Hetzelfde onderscheid kan ook meestal gemaakt worden tussen constituenten met bepaalde (oud) en onbepaalde lidwoorden (nieuw), zie (iv).

(iv) It is literature within the last three centuries, then, that provides the main choices for a reader. [BNC A04145]

¹³ Ook statistisch is het verschil tussen *with* enerzijds en *for* en *to* anderzijds significant ($\chi^2 = 54.62$, $df = 2$, $p < .001$).

‘Voorzien’-werkwoorden in het Engels en het Nederlands 11

- (17) Strategically sited wind-breaks reduce the impact of strong winds and provide more vulnerable plants with essential shelter for a distance many times the height of the wind-break. [BNC A0G2382]

Wat het ‘end-weight’ principe betreft, zijn er gelijkaardige observaties te maken: vrijwel alle geattesteerde gebruiken waar een duidelijk verschil in complexiteit waar te nemen viel, hebben de volgorde eenvoudig voor complex, zoals tabel 5 weergeeft.¹⁴

	eenvoudig patiens - complex recipiens	eenvoudig recipiens - complex patiens	zelfde complexiteitsgraad
<i>for of to</i>	40	4	41
<i>with</i>	0	16	12

Tabel 5: end-weight principe bij *provide*

Het verschil tussen complex en niet-complex werd gemeten aan de hand van horizontale en verticale complexiteit (nevenschikking, onderschikking en lengte van de constituent).¹⁵ Nevenschikking en onderschikking zijn complexer dan enkelvoudige constituenten. Bovendien geldt ook: hoe langer de constituent, hoe complexer. Net zoals het onderscheid in informatiewaarde, is ook het onderscheid in complexiteitsgraad niet altijd duidelijk te maken. In (18) is het patiens complexer en in (19) is het recipiens de complexere constituent. (20) is dan weer een voorbeeld van een volgorde complex - eenvoudig die niet door het principe van ‘end-weight’ verklaard kan worden. In (21) hebben beide constituenten dezelfde complexiteitsgraad. Hoewel een groot deel van de geobserveerde data door de werkzaamheid van dit principe verklaard kan worden, is het toch niet zo dat alle data op die manier verklaard kunnen worden.¹⁶

¹⁴ Opnieuw is het verschil tussen *for/to* en *with* ook statistisch significant ($\chi^2 = 46.03$, $df = 2$, $p < .001$).

¹⁵ In de meeste gevallen spreken deze complexiteitsparameters elkaar niet tegen, aangezien onderschikking en nevenschikking ook een toename in lengte met zich meebrengen. In gevallen waar onderschikking en nevenschikking aanwezig zijn in de verschillende constituenten hebben we zowel de lengte vergeleken als de complexiteit van de constituenten op horizontaal en verticaal niveau. Die constituenten die horizontaal of verticaal meer gelaagd zijn, hebben we als de meest complexe beschouwd. De gevallen waar geen verschil in complexiteit (in de cognitieve verwerking van de constituenten) werd vastgesteld, konden we dan ook niet gebruiken voor het testen van het pragmatisch principe.

¹⁶ In deze gevallen kan het zijn dat een van de andere principes een grotere impact heeft op de weergave van de informatie of dat andere principes aan het werk zijn die hier nog niet aan bod gekomen zijn (b.v. het gebruik van stijlfiguren en/of opzettelijke nadruk).

12 Delorge, M., B. De Clerck & T. Colleman

- (18) The investment will provide the hotel with some of the most comprehensive and up-to-date training and presentation facilities in North Yorkshire. [BNC A0C503]
- (19) Official figures suggest that ACET provided care at home for up to one in four of all those who died of AIDS in the UK last year. [BNC A00145]
- (20) They accompany her every entrance. In contrast, he provided passages of descending chords for Kostchei. [BNC A12471]
- (21) A well balanced diet will provide enough iron for the average person. [BNC A0W128]

Wat de semantische prosodie betreft, toont tabel 6 aan dat *to*-constructies proportioneel gezien inderdaad vooral met positief geconnoteerde substantieven voorkomen, terwijl *for*- en *with*-patronen, naast positieve, vooral neutraal geconnoteerde substantieven krijgen.¹⁷ Merk ook op dat negatief geconnoteerde constituenten vrij infrequent voorkomen. Enkele relevante voorbeelden zijn opgesomd in (22) en (23).¹⁸

- (22) To provide practical care and support to men, women and children with AIDS, irrespective of race, religion, lifestyle, sexual orientation or any other factor. [BNC A01566]
- (23) Stravinsky was commissioned to provide the score for a New York revue, 1944 (choreography by Anton Dolin). [BNC A12105]

	positief	neutraal	negatief
<i>for</i>	22	29	0
<i>to</i>	29	4	1
<i>with</i>	12	16	0

Tabel 6: semantische prosodie bij *provide*

¹⁷ Substantieven zoals *care*, *help* en *support* werden als positief gelabeld. Een voorbeeld van een negatief patienselement is *objections*.

¹⁸ In De Clerck & Delorge (in voorb.) zal worden aangetoond dat ondanks overlappingen tussen de principes van end-focus en end-weight niet alle attestaties door een (combinatie) van de parameters verklaard kunnen worden. Er zal blijken dat ook het gebruik van het passief constituenten met de grootste informatiewaarde op het voorplan kan brengen zonder dat deze daarom de eindpositie krijgen. Daarnaast zal ook worden aangetoond dat bestaande collocatiepatronen van objecten met andere substantieven een invloed zullen hebben op de uiteindelijke keuze voor een bepaald patroon.

2.3.2. *Supply*

Bij *supply* komt het *with*-patroon duidelijk vaker voor dan het *for*-patroon. De redenering van Mukherjee dat *for*-constructies vaker voorkomen bij *provide* omdat er geen restricties zijn wat het recipiens betreft, gaat dus niet op voor *supply*. Tabel 7 geeft wel aan dat *with*-patronen een duidelijke voorkeur vertonen voor humane recipiënten.¹⁹

	humaan	niet-humaan	totaal
<i>for</i>	17	31	48
<i>to</i>	60	40	100
<i>with</i>	115	53	168

Tabel 7: humaan recipiens versus niet-humaan recipiens bij *supply*

Wat het ‘end-focus principe’ betreft, merken we dat het recipiens een lagere informatiewaarde krijgt dan het patiens in het *with*-patroon, zoals in (24). Bij *for* en *to* is er een lichte voorkeur voor de volgorde oud patiens - nieuw recipiens, zie (25).²⁰

	oud patiens - nieuw recipiens	oud recipiens - nieuw patiens	zelfde informatiewaarde ²¹
<i>for of to</i>	69	56	23
<i>with</i>	7	149	12

Tabel 8: end-focus principe bij *supply*

(24) Alexander Fabrics kindly supplied us with a combination of cotton gingham, poplin, crepe de Chine, taffeta and silk dupion. [BNC A7P261]

(25) Such tales of peasants stealing grain from one area to take elsewhere, or of refusals to supply it to hungry neighbours, were very common throughout all rural areas in 1917-18. [BNC A64576]

Er dient echter te worden opgemerkt dat bijna even vaak een omgekeerde volgorde bij *to* en *for* vastgesteld kan worden. Niet onbelangrijk daarbij is het gebruik van het passief dat nieuwe informatie kan benadrukken door die in het begin van de zin te plaatsen. Op die manier kan een nieuwe component toch voor

¹⁹ Een χ^2 -test toont aan dat het verschil tussen *for*, *to* en *with* significant is ($\chi^2 = 17.12$, $df = 2$, $p < .001$).

²⁰ Opnieuw is het verschil tussen *for/to* en *with* statistisch significant ($\chi^2 = 95.34$, $df = 2$, $p < .001$).

²¹ Net zoals bij *provide* werden er ook bij *supply* voorbeelden gevonden die niet duidelijk te classificeren zijn.

een reeds gekende component komen te staan, zoals in voorbeeld (26). Er moet echter opnieuw ruimte gelaten worden voor andere factoren, aangezien niet alle tegenvoorbeelden, zoals voorbeeld (27), op deze manier verklaard kunnen worden.

- (26) He conveyed that piece of his estate to the Apothecaries Company, with one proviso: that every year fifty dried specimens grown there in the same year be supplied to the Royal Society of London. [BNC ALU130]
 (27) We know who's been supplying drugs to them. [BNC A3T344]

	eenvoudig patiens - complex recipiens	eenvoudig recipiens - complex patiens	zelfde complexiteitsgraad²²
<i>for</i>	8	1	39
<i>to</i>	17	18	87
<i>with</i>	6	87	75

Tabel 9: end-weight principe bij *supply*

Tabel 9 toont aan dat vrijwel alle geattesteerde constructies met *for* en *with* waar een duidelijk verschil in complexiteit waar te nemen valt, de volgorde eenvoudig voor complex hebben, zie voorbeelden (28) en (29).²³

- (28) Does your food supply you with enough calcium, iron, and vitamins? [BNC AD0604]
 (29) Alfred McAlpine has supplied roofing slates for the new St Joseph's Convent and Convelescent Home. [BNC APX1249]

Bij de *to*-constructie is er echter een fifty-fifty verdeling, maar ook hier kunnen we weer verwijzen naar de invloed van de passiefconstructie. In (30) kan de volgorde complex patiens - eenvoudig recipiens bij het *to*-patroon verklaard worden door het passief, in (31) zijn er andere factoren aan het werk.

- (30) A wide selection of mustards were supplied to us by Arran Provisions, Colman's and Burnham Mustards. [BNC A0C1437]
 (31) In a major emergency, for example, there might be a need to supply blood products held at regional blood banks to hospitals. [BNC B1G1572]

²² Zie voetnoot 16.

²³ Het verschil is statistisch significant ($\chi^2 = 58.94$, $df = 2$, $p < .001$).

‘Voorzien’-werkwoorden in het Engels en het Nederlands 15

Wat de semantische prosodie betreft, kunnen we vaststellen dat zowel *to*- als *for*-constructies komen het vaakst voor met neutrale substantieven. Het valt wel op dat *supply* vaker voorkomt met negatief geconnoteerde (en neutrale) patienselementen dan *provide* (zie Tabel 6). Wat de patronen betreft, kan geen significant verschil worden aangetoond met betrekking tot de voorkeur voor positief, neutraal of negatief geconnoteerde objecten ($\chi^2 = 7.49$, $df = 4$, $p > .05$).

	positief	neutraal	negatief
<i>for</i>	1	45	2
<i>to</i>	5	82	13
<i>with</i>	18	130	20

Tabel 10: semantische prosodie bij *supply*

3. Besluit

In dit artikel hebben we de ‘voorzien’-werkwoorden als een interessant onderzoeksgebied naar voren geschoven. Zowel in het Nederlands als in het Engels vormen deze werkwoorden een speciale categorie omdat ze de structurele mogelijkheid hebben om het patiens in een voorzetselconstituent te krijgen. Er zijn echter ook verschillen tussen de twee talen, die voornamelijk te wijten zijn aan de grotere flexibiliteit van de Engelse werkwoorden. Binnen het Nederlands selecteren zo goed als alle werkwoorden hetzelfde patroon, namelijk de constructie met het patiens in een voorzetselconstituent.

Om de frequentieverschillen tussen de voorzetselpatronen bij de Engelse werkwoorden *provide* en *supply* te verklaren, hebben we een beroep gedaan op de bevindingen van Mukherjee (2001). Deze zijn echter niet volledig te transponeren naar onze data. Hoewel de principes gedeeltelijk werkzaam zijn, helpen ze ons niet om te verklaren waarom *supply* vooral *with* en *provide* vooral *for* krijgt. Verder onderzoek zal moeten uitwijzen welke andere verklaringspistes mogelijk zijn en welk van Mukherjees principes het meest doorslaggevend is.

Bibliografie

Colleman, T. (2006) *De Nederlandse datiefalternantie: een constructioneel en corpusgebaseerd onderzoek*. Doctoraal Proefschrift, Universiteit Gent.
CVVD = *The Contragram Dutch-French-English Contrastive Verb Valency Dictionary*. Designed and compiled by T. Colleman, B. Defrancq, F. Devos & D. Noël, under the supervision of A-M. Simon-Vandenberghe, J. Taeldeman, D. Willems & M. Devos. <<http://www.contragram.ugent.be/cvvd.htm>>

- De Clerck, B. & M. Delorge (in voorbereiding) 'Accounting for structural preferences. A corpus-based analysis of *provide*-verbs'.
- Delorge, M. & B. De Clerck (te verschijnen) 'A contrastive and corpus-based study of English and Dutch *provide*-verbs'. *Phrasis*.
- De Schutter, G. (1974) *De Nederlandse zin: poging tot beschrijving van zijn structuur*. De Tempel, Brugge.
- Grondelaers, S., K. Deygers, H. van Aken, V. van den Heede & D. Speelman (2000) 'Het CONDIV-corpus geschreven Nederlands'. *Nederlandse Taalkunde* 5, 356-363.
- Gropen, J., S. Pinker, M. Hollander & R. Goldberg (1991) 'Syntax and semantics in the acquisition of locative verbs'. *Journal of Child Language* 18: 115-151.
- Kruyt, J.G. (1995) 'Nationale tekstcorpora in internationaal perspectief'. *Forum der Letteren* 36, 47-58.
- Kruyt, J.G., S.A. Raaijmakers, P.H.J. van der Kamp & R.J. van Strien (1995) 'On-line Access to Linguistically Annotated Text Corpora of Dutch via Internet'. In H. Retting, ed, *Language Resources for Language Technology. Proceedings of the First European TELRI Seminar*. Institut für Deutsche Sprache, Mannheim, 173-178.
- Kruyt, J.G. & M. Dutilh (1997) 'A 38 Million Words Dutch Text Corpus and its Users'. *Lexikos* 7, 229-244.
- Louw, B. (1993) 'Irony in the Text or Insincerity in the Writer? The Diagnostic Potential of Semantic Prosodies'. In M. Baker, G. Francis en E. Tognini-Bonelli, eds, *Text and Technology: In Honour of John Sinclair*. John Benjamins, Amsterdam, 157-176.
- Levin, B. (1993) *English Verb Classes and Alternations: A Preliminary Investigation*. University of Chicago Press, Chicago.
- Mukherjee, J. (2001) 'Principles of Pattern Selection: A Corpus-based Case Study'. *Journal of English Linguistics* 29, 4. 295-315.
- Pinker, S. (1989) *Learnability and Cognition: The Acquisition of Argument Structure*. The MIT Press, Cambridge/London.
- Rappaport, M. & B. Levin (1988) 'What to Do with Theta-Roles'. In W. Wilkins, ed, *Syntax and Semantics 21: Thematic Relations*. Academic Press, New York, 7-36.
- Vandeweghe, W. (2000) *Grammatica van de Nederlandse zin*. Met medewerking van M. Devos en F. De Meerman. Garant, Leuven, Apeldoorn.